

Van: Jan Lock, wethouder Energie en Buiten (incl. het landelijk gebied) gemeente Molenlanden

Aan: Mr. Marcel Marra VNG

Betreft: Inbreng van de gemeente Molenlanden voor de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel: **verzoek om invullen van proportionele additionaliteit ten behoeve van een collectieve aanpak in de Alblasserwaard**

Bijlage: PowerPoint presentatie met achtergronden en Gebiedsagenda Alblasserwaard.

Context en rol van de gemeente Molenlanden; korte probleemschets

De gemeente Molenlanden is een fusiegemeente in de Alblasserwaard. De oppervlakte van de gemeente is 192 km², waarvan 10 km² water. Het is het zuidelijkste deel van het Groene Hart, met een veenondergrond met daarop kleilaag die van west naar oost in dikte toeneemt. De gemeente huisvest met meer dan 300 veehouderijbedrijven een kwart van de melkveehouderij van Zuid Holland. De veebezetting is volgens recent onderzoek gemiddeld 1,89 melkkoe per ha. Daarmee is de melkveehouderij in de Alblasserwaard extensief. De chemische waterkwaliteit, een van de opgaven van de kaderrichtlijn water (KRW), is goed. Het extensieve karakter is ook de pijler voor een collectieve aanpak (zie verderop).

De gemeente Molenlanden en andere gemeenten in de Alblasserwaard werken met de provincie Zuid-Holland, boeren en andere betrokken stakeholders (waaronder terrein beherende organisaties) aan opgaven voor natuur, stikstof, water en klimaat (broeikasgassen). Voor de gemeente Molenlanden is het behoud van een duurzame melkveehouderij een belangrijk onderdeel van haar toekomstvisie naar 2050. Dat doet zij niet alleen. Geografisch, bestuurlijk, economisch en sociaal-cultureel is de Alblasserwaard nauw verweven met de Vijfheerenlanden. Daarom stemt Molenlanden in een regiegroep af over ontwikkelingen en projecten in het landelijk gebied. Hierin zitten gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden, provincie Zuid-Holland, provincie Utrecht, waterschap Rivierenland en lokale vertegenwoordiging van LTO, NAJK, het Agrarisch Collectief, Staatsbosbeheer, Landschappen en Rabobank. Maatschappelijke partners nemen verenigd in het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden deel. De governance is dus op orde en we staan gesteld om met Rijk en provincies aan de slag te gaan.

De Gebiedsagenda Alblasserwaard die de gemeente namens het gebied aan GS van provincie Zuid-Holland heeft aangeboden is een mooi resultaat van onze samenwerking. Hierin benoemt de gemeente hoe en met wie we aan natuur, stikstof, klimaat en water

Getallen 2022	
N2000 gebieden	% oppervlak < KDW (bron Aerius monitor)
Lingegebied & Diefdijk-Zuid	46%
Uiterwaarden Lek	33%
Zouweboezem	59%
Biesbosch	92%
Bron: Daniel Borsje LVVN	

Figuur 1. % oppervlak < KDW voor de relevante N2000 gebieden voor de Alblasserwaard

willen werken als een integrale opgave van reductie van ammoniakemissie, reductie van CO₂ emissie, tegengaan bodemdaling, verbeteren van waterkwaliteit en biodiversiteit. Vergunningen zijn een belangrijk onderdeel van deze integrale aanpak. Voor de Vijfheerenlanden (provincie Utrecht) is ook een gebiedsagenda gemaakt.

Onder de paraplu van een recent toegekende gebiedsdeal werkt de gemeente Molenlanden samen met de gemeenten Vijfheerenlanden, Krimpenerwaard, Rieuwijk-Bodegraven en Lopik samen aan een vitaal landelijk gebied.

Relevante getallen stikstof en vergunningen: een korte analyse

Met de boeren zijn in 2022 uitgangspunten geformuleerd, die in de eerdergenoemde gebiedsagenda een plek krijgen. Daarbij staat voor elke boer de vergunning op orde met stip bovenaan.

Voor vergunningverlening in de Alblasserwaard zijn vier N2000 gebieden relevant. Lingegebied & Diefdijk-Zuid, Uiterwaarden-Lek en Zouweboezem voldoen nog niet aan criterium van 74% van het oppervlak onder de KDW. Zie figuur 1.

De landbouw uit de Alblasserwaard draagt maximaal 30-40% bij aan de depositie op deze gebieden. Andere belangrijke bronnen zijn buitenland (20-40%, niet landbouw Nederland (20-35%) en landbouw uit andere Nederlandse gebieden (35-65%). Zie figuur 2. Om doelen te halen moeten

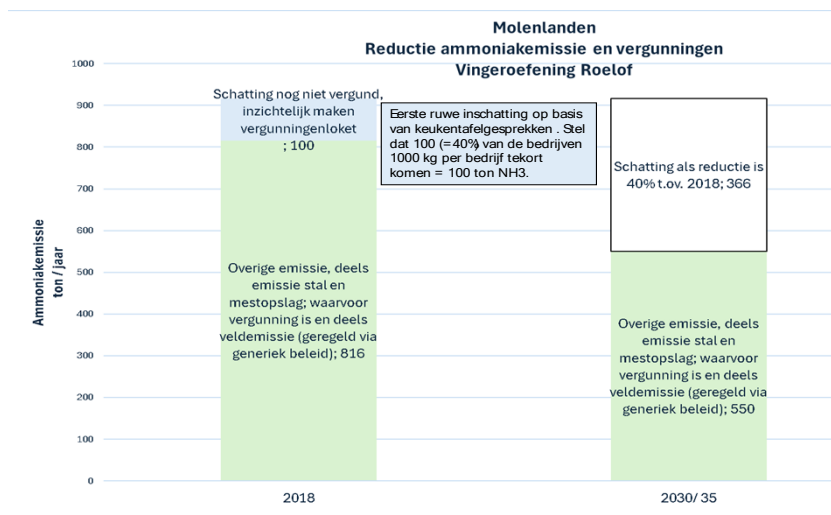
Getallen 2022	Nederland						Buitenland
N2000 gebieden	Niet landbouw NL % totale depositie	Landbouw NL % totale depositie	landbouw NL - Alblasserwaard	% Alblasserwaard % totale depositie	Alblasserwaard Niet Landbouw % totale depositie	Alblasserwaard Landbouw % totale depositie	Depositie van uit het buitenland
Lingegebied & Diefdijk-Zuid	25%	73%	66%	9%	2%	7%	20-40% van de totale depositie
Uiterwaarden Lek	23%	75%	37%	43%	5%	38%	
Zouweboezem	24%	74%	46%	32%	3%	29%	
Biesbosch	35%	62%	55%	11%	4%	8%	
Bron: Daniel Borsje LVVN							

Figuur 2. % bijdrage van bronnen aan de depositie op relevante N2000 gebieden voor de Alblasserwaard

al deze bronnen bijdragen aan emissiereductie.

We schatten op basis van keukentafelgesprekken met 230 boerengezinnen in dat ongeveer 100 van de 250 melkveebedrijven (> 5ha land) in de Alblasserwaard geen passende natuurvergunning hebben. Daarvan zijn ongeveer 40 PAS-melders, de overige zijn Interrimmer of hebben om andere reden geen passende natuurvergunning.

We weten nog niet precies welk deel van de huidige stikstofemissie uit de landbouw nog niet vergund is. Op basis van getallen van een aantal bij ons bekende gevallen (via het gemeentelijke vergunningenloket) kunnen we wel schatting maken. Stel dat 100 bedrijven gemiddeld 1000 kg NH3 boven de vergunning uitstoten. Dan is ongeveer 100.000 kg NH3, oftewel 100 ton NH3 niet vergund. Dit zou dan ongeveer 10% van de totale ammoniakemissie uit de landbouw in het gebied zijn (emissieregistratie). Landelijke cijfers gaan ervan uit dat voor natuurherstel minstens 40% emissiereductie uit de landbouw nodig is. Er liggen volgens ons kansen om emissiereductie voor vergunningen en natuurherstel te combineren. Figuur 3 illustreert deze denkwijze met ordegrrootte getallen.

Figuur 3. Emissie in 2018 en inschatten van verhouding benodigde emissiereductie voor oplossen vergunningenprobleem bestaande emissies en

Collectieve aanpak als oplossingsrichting voor de Alblasserwaard

In het project Wonderwaard ontwikkelen boeren, gemeente, omgevingsdienst, provincie en LVVN samen een collectieve aanpak voor oplossen vergunningenproblematiek en natuurherstel. De collectieve aanpak betekent: samen als gebied emissies reduceren en proportioneel verdelen over natuur en oplossen vergunningenproblematiek. In de collectieve aanpak willen we als gebied de stikstof-emissie op orde krijgen en gebruik maken van de diversiteit van bedrijven en elke boer zelf de keuze laten maken hoe hij of zij bijdraagt aan het collectieve doel.

Zodat we vergunningenproblematiek aanpakken en proportioneel bijdragen aan afname depositie van ammoniak op N2000 gebieden. Uitgangspunt voor de collectieve aanpak is dat vergunningverlening voor bestaande emissies altijd gebeurt in combinatie met emissiereductie uit de landbouw in het gebied. We dragen dus terwijl we vergunningen verlenen ook bij aan een dunnere stikstofdeken over Nederland en daarmee bijdraagt aan minder depositie op alle N2000 gebieden. Daarbij komt meteen het additionaliteitsbeginsel om de hoek kijken.

Proportionele additionaliteit als randvoorwaarde voor de collectieve aanpak: wat is nodig om proportionele additionaliteit te laten werken

Zoals het additionaliteitsbeginsel nu vaak wordt ingevuld; moet de depositie op N2000 gebieden eerst aan het criterium van 74% voldoen voordat begonnen kan worden met oplossen vergunningenproblematiek. In deze zienswijze loont het om af te wachten met emissiereductie totdat anderen de depositie op N2000 gebieden onder de KDW hebben gebracht. Een collectieve aanpak (zie hiervoor) kan deze patstelling doorbreken.

Om als gebied collectief stappen te kunnen zetten hebben we een specifiekere invulling van additionaliteit voor ons gebied nodig. We willen als gebied proportioneel, gebaseerd op ons aandeel aan de totale depositie, bijdragen aan de reductie van depositie op N2000 gebieden die voor vergunningverlening voor ons van belang zijn. Dat is uitlegbaar (zie ook figuur 2) en laat boeren zien dat het redelijke van hen gevraagd wordt en dat andere bronnen ook proportioneel bijdragen. Dat houdt ook de energie in het gebiedsproces.

Juridisch geborgde invulling van proportionele additionaliteit is een essentiële voorwaarde voor een collectieve aanpak. Die aanpak motiveert en we vragen het Rijk om voortvarend invulling te geven aan vorm en inhoud van deze proportionele additionaliteit.

Wat de gemeente zelf doet

De gemeente heeft in overleg met de provincie en de omgevingsdienst een vergunningenloket ingericht, waarbij de gemeente mee kan denken in oplossingen. De gemeente Molenlanden

financiert dat vergunningenloket. Daarnaast is de regiegroep een belangrijk platform om de verschillende stakeholders bij elkaar te hebben en te werken aan oplossingen. De regiegroep staat onder voorzitterschap van de gemeente Molenlanden. De eerder genoemde gebiedsagenda is een eerste uitwerking van de collectieve aanpak en in die zin heeft de gemeente een basis om, na juridische borging van proportionele additionaliteit voortvarend aan de slag te gaan. Met draagvlak van boeren, agrarisch natuurbeheer en maatschappelijke organisaties.